

№ 29/1960.

STORA UTSKOTTETS betänkande № 29/1960 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om yrkesundervisning. (№ 27/1960)

Landstinget, som i ärendet mottagit lag- och ekonomiutskottets betänkande № 9/1960, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har vid behandlingen av ärendet hört lantrådet Hugo Johansson och lagberedningssekreteraren Rolf Sundman.

Stora utskottet finner att landskapsstyrelsens och lag- och ekonomiutskottets lösningar skilja sig från varandra i olika avseenden. En betydelsefull skillnad ligger däri, att landskapsstyrelsens förslag kunde, vad omfattningen för skolan beträffar, närmast avse en interkommunal skola, medan lag- och ekonomiutskottets lösning skulle komma närmare begreppet centralyrkesskola. En viktig skillnad mellan dessa slags skolor är de krav på kommunerna, som ställas beträffande erläggande av de kommunala andelarna. En interkommunal skola finansieras i princip av kommunerna, medan staten ger bidrag, en central yrkesskola bygges av staten och deltagande kommuner erlägga sina andelar enligt betydligt förmånligare ratsystem. Landskapsstyrelsens förslag innehåller det minimalistadgande för kommunernas deltagande, utan vilket det kan befaras, att det extraordinarie statsanslaget för yrkesskolebygget icke blir förordat av finansministeriet. Lag- och ekonomiutskottets förslag medför beträffande platsandelarna en tyngre belastning för kommunerna, än vad de i riket tillämpade normerna skulle medföra. Ett antagande av någotdera lagförslaget skulle alltså vad beträffar fordringarna från riksmyndigheternas sida på kommunalt deltagande i yrkesskolebygget vara tillräckligt. I detta sammanhang har det framhållits, att det är möjligt att framställningen om extraordinarie anslag för bygget antingen ej föredrages eller föreslås förkastad, om landstinget icke nu fastslår, att kommunerna i landskapet skola delta i skolan åtminstone enligt rikets normer.

Stora utskottet har icke ansett sig kunna föreslå för landstinget, att strängare normer för kommunalt deltagande skulle införas än i riket, utan att kommunerna haft tillfälle att avge utlåtande. Av denna orsak har stora utskottet beslutat som sin åsikt uttala, att ifall landstinget skulle anse att en lagstiftning borde göras nu för att ej äventyra skolbyggnadsanslaget, så borde landskapsstyrelsens förslag vad beträffar platsfördelningen i detta skede godkännas. I så fall borde emellertid enligt utskottets åsikt hemställas om, att landskapsstyrelsen hör kommunerna beträffande den av lag- och ekonomiutskottet föreslagna

-2-

platsfördelningen och därefter överväger ett ändringsförslag.

Beträffande en annan viktig principfråga, där landskapsstyrelsen och lag- och ekonomiutskottet haft skilda förslag, nämligen driftskostnadernas fördelningsgrund, har utskottet efter omröstning omfattat landskapsstyrelsens förslag.

Sedan utskottet fastställt sin inställning till principfrågorna sålunda, att lagen borde möjliggöra tillämpning på skolan av bestämmelserna för central yrkesskola, att platsfördelningen i avsaknad av kommunala utlåtanden icke borde fastställas högre än enligt i riket gällande normer, och att driftskostnaderna borde regleras enligt skatteprincipen, ävensom att landskapets intresse av att extra ordinarie byggnadsbidraget bör beaktas, beslöt stora utskottet efter omröstning, att för sin del för landstinget föreslå lagförslagets förkastande med rekommendation om antagande i tredje behandlingen av en hemställningskläm.

Stora utskottets slutliga ställningstagande motiveras därav, att en tillfredsställande lag ej synes kunna erhållas med mindre de föreliggande förslagen sammanjämkas, å andra sidan har utskottets majoritet ansett, att behandlingen av detta ärende med tillräcklig tydlighet bör ge vid handen, att man i landskapslagstiftningen avser att införa åtminstone samma krav på kommunalt deltagande i yrkesskolan som fordras i riket. Att en ny yrkesskolelag icke denna höst antages av landstinget borde därför enligt utskottets åsikt icke kunna inverka oförmånligt på utgången av landstingets begäran om extraordinarie statsanslag för Ålands yrkesskola.

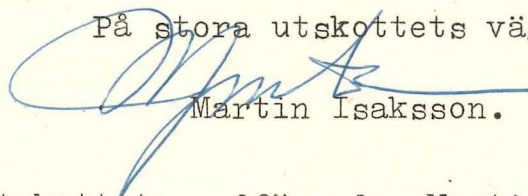
I anledning härav föreslår stora utskottet vördsamt,

1:o att lagförslaget måtte förkastas,

2:o att landstinget i tredje behandlingen ville hemställa hos landskapsstyrelsen om utarbetande av ett nytt lagförslag och därvid överväga den av lag- och ekonomiutskottet föreslagna platsfördelningen sedan utlåtanden av kommunala myndigheter införskaffats.

Mariehamn den 7 december 1960.

På stora utskottets vägnar:


Martin Isaksson.


Henrik Gustafsson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Martin Isaksson, viceordföranden Gideon Mattsson samt ledamöterna Ruben Björke, Uno Förbom, Gustaf Ek, Gustaf Jansson, Georg Leandersson, Ragna Sanders, Bertel Söderlund och Edv. Östling.

R e s e r v a t i o n .

Undertecknad, som icke omfattar majoritetens i stora utskottet betänkande, får som stöd för min uppfattning framföra följande:

Medveten om att alla medlemmar i landstinget i detta nu känna till att ritningarna för byggande av centralyrkesskola på Åland, cirkulerat mellan de olika instanserna såväl inom självstyrelsen som i rikets motsvarande organ, under 6 års tid, och att ovannämnda ritningar äntligen godkänts och ligga färdiga, men att anslagsäskande för skolans byggande är direkt beroende av den nya lagen om yrkesundervisning i landskapet Åland, är det minst sagt förvånande att stora utskottet genom ytterligare dröjsmål genom lagens förkastande såväl i landskapsstyrelsens som i lag- och ekonomiutskottets version, vill förhindra detta.

Alla ha tills dato ej haft ord starka nog att betona behovet av byggandet av ovannämnda skola, men när de gäller att offra något härför synes det som om viljan till kompromiss saknades. Dessutom vet vi att de dröjsmål som redan är för handen kostat miljoner för landskapet och att ytterligare förhållande av tid vore både ekonomiskt och moraliskt oriktigt.

Att stifta en lag, som vid tillämpning skulle visa sig fulländad, är omöjligt, och varje ny lag får lov att ändras både en och flere gånger. Det vore därför förmätet att tro att just denna lag vore den enda fullvärdiga.

Och att som motivering åberopa vissa av de mindre kommunernas ogynnsammare ställning visavi andel i anläggningskostnaderna, förefaller sökt, emedan det i lagens 6 § sista moment finns möjlighet att genom allmänna medel ersätta en sämre lottad kommun.

Såvida omsorgen om åländsk ungdom inte endast är en fras så bör vi se till att lagen om yrkesundervisning blir en realitet under denna session.

Vi måste ge den åländska ungdomen samma möjligheter som i riket att utbilda sig i de kurser som äro obligatoriska. Vi hade bl.a. de synnerligen nödvändiga kurserna i huslig ekonomi och träbearbetning, som man ej kunnat inrätta provisoriskt här på Åland emedan det ställer sig omöjligt att upphyra så stora och ändamålsenliga lokaler som dessa kurser fordra.

Då undertecknad anser att lag- och ekonomiutskottet med berömvärd energig bemödat sig om att ingående undersöka alla på ärendet mest in-

-2-

verkande faktorer, och så rättvist som möjligt fördela såväl anläggnings- som driftskostnader för centralyrkesskola på Åland, föreslår jag vördsamt att landstinget ville antaga lagförslaget om yrkesundervisning i landskapet Åland enligt lag- och ekonomiutskottets betänkande. № 9/1960.

Mariehamn den 7 december 1960.


R a g n a S a n d e r s .